

Хетагуров Коста Леванович
(1859-1906)
осетинський поет

Народився в селі Нар (Північна Осетія) 15 жовтня 1859 року в гірській селянській сім'ї. Закінчив Ставропольську чоловічу класичну гімназію.

У травні 1899 року приїхав у Херсон, де відбував адміністративне заслання.

У червні 1899 року місцева газета "Юг" повідомляла, що осетинський поет К.Хетагуров зупинився в "Грандотелі". Пізніше зняв квартиру на вулиці Витовській (зараз Горького, 19).

Спроби знайти в місті постійний заробіток виявилися марними.

Перебування під поліційним наглядом, неможливість влаштуватись на державну службу пригнічували поета, він вів самотнє життя. У південному місті написані вірші осетинською мовою "Цлу?" ("Что с тобой"), "Ногбаны хсав" ("В новогоднюю ночь").

Хетагуров разом із кращим міським фотографом почав робити портрети херсонців. Написав ікону "Христос".

Коста Хетагуров відвідував театр, цікавився творчістю Т. Шевченка, яка була йому співзвучна.

У Херсоні займався перекладами творів Т.Г.Шевченка та інших українських поетів. Працював над легендою «Плачущая скала», закінчив один із головних своїх творів – поему „Хетач”.

На той час він уже був автором знаменитої "Осетинської легенди".

К.Хетагурову місто не сподобалося. "За місто вийдеш – голий степ навколо. Мальовничі береги Дніпра захаращені складами", - писав він.

Митець володів пензлем не гірше, ніж пером. Але лише в серпні йому пощастило найнятися в іконописну майстерню Іванова. Почав давати уроки живопису сину нотаріуса Тимчинського. Через цю родину зблизився з багатьма цікавими людьми, виявляючи неослабний інтерес до громадського життя.

Залишив Херсон у березні 1900 року.

У Херсоні, окрім вже згаданих творів, написав низку віршів осетинською мовою, переклав рідною мовою Євангеліє.

Хетагуров залишив спогади: " ...Путешествие из Херсона до Очакова было еще более восхитительнее, чем из Николаева в Херсон. Я с 11 часов вечера и до 4 часов утра не мог покинуть палубы. Дивная летняя звездная ночь причудливо воспроизводилась сначала широким Днепром, затем лиманом и зеркальной поверхностью необъятного моря. Рассвет, заря и восход солнца были полны невыразимого великолепия" (1900 г.).

На будинках, де мешкав поет (вул. Горького 19, 9-го Січня 17) встановлені меморіальні дошки.

Помер поет 19 березня 1906 року в рідному селі. Ім'ям геніального митця названа одна з вулиць міста Херсона.

Твори

1. Плачущая скала : осетинская легенда // Собр. соч. : в 5 т. Т.3.- М., 1960.- С.243-258.
2. В новогоднюю ночь : стихотворение // Собр. соч. : в 5 т. Т.1. - М., 1960.- С.237.
3. Хетаг: поэма // Собр. соч. : в 5 т. Т.1.- М., 1960.- С.251-275.

Про нього

4. Голобородько, Ю. К. Нічна телеграма // У років своя пам'ять / Юрій Голобородько.- Херсон, 2006. - С. 75-89.
5. Скороход, А. Херсон: вчера и сегодня : [сб. очерков] – Херсон : Наддніпряночка. – С. 188.
6. Каляка, М. Шевченко і Херсонщина. Історія, люди, долі... / М.Каляка. – Херсон, 1997. – С. 52.
7. Голобородько, Я. Ю. Письменники і Херсон / Ярослав Голобородько. – Херсон: Персей, 2003. - С. 29.
8. Гассиева, В.З. Коста в Херсоне: итоги и перспективы изучения : монография / В.З. Гассиева; науч. ред. Л.П. Егорова. - Владикавказ: Изд-во СОГУ им. К.Л. Хетагурова, 2009. - 191 с.
9. "Люблю я цілий світ..." : худож.-публіц. альм., присвяч. 155-річчю від дня народж. Коста Хетагурова / упоряд. К.М. Савченко; редкол.: В. С. Загороднюк [та ін.]. - Херсон, 2014. - 76 с. : портр., іл.

Довідкові видання

10. Хетагуров Коста (Константин) Леванович // УРЕ : в 12 т. Т.12. – Київ, 1985. – С.133.
11. Хетагуров Коста (Константин) Леванович // Краткая литературная энциклопедия : в 8 т. Т.8. – М. : Сов. энцикл., 1975. – Стб. 272-274.

Бібліографічні видання

12. Хетагуров Коста Леванович // Знаменні і пам'ятні дати Херсонщини на 1999 рік / Херсон. обл. універс. наук. б-ка ім. О. Гончара; уклад. Г. Мокрицька, відп. ред. Л.І. Зелена. – Херсон, 1998. - С. 54-55.